

שוויון בנטל

הרה"ג רבי יואב אליצור שליט"א

ם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם וכו', ונתתי שלום בארץ"

ופירש רש"י, אם בחוקותי תלכו- **שתהיו עמלים בתורה**

וכן מבואר בהמשך פרשתנו, "אם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה וכו' והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וכו' ונתתם ביד אויב"

ופירש רש"י, " אם לא תשמעו לי להיות עמלים בתורה" וכו', והתוצאה, ונתתם ביד אויב"

ואמרו חז"ל, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר, וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך,

ונמצא, דהשלום בארץ תלוי בעמל התורה, ובלי עמלה של תורה לא יהיה שלום, ובלי שלום אין כלום, כמו שכתב רש"י בפרשתינו בחוקותי פכ"ו פ' ו', "מכאן שהשלום שקול כנגד הכל"

על הפסוק" ונסע אוהל מועד מחנה הללוים בתוך המחנות", וכתב הח"ח זצ"ל, מכיון שהתורה מונחת בארון שבאוהל מועד, צריך האוהל מועד להיות תמיד בתוך המחנות, וכו', **באמצע**

כמו שהבימה באמצע בית הכנסת, וכמו שעץ החיים היה נטוע בתוך הגן, ותירגם אונקלוס, "במציעות גינתא" - **באמצע**, וכן הלב שממנו תוצאות חיים לכל הגוף, לכן מקומו **באמצע** הגוף ושולח את

הדם הוא הנפש לכל איברי הגוף בשווה וכולם יונקים ממנו, **כך התורה היא הלב של העם היהודי** והיא מחיה את כל האומה, כמו שאומר ר' סעדיה גאון, אין האומה היהודית אומה אלא בתורתה

וכמאמרם ז"ל, "כל העולם כולו ניזון מחנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים מע"ש לע"ש"

בזכות חנינא אחד, ת"ח אחד, ניזון כל העולם כולו, זהו הלב המשלח חיים לכל אברי הגוף כולם, ומחיה את כולם

והנה, קמו יום אחד כל אברי הגוף והחליטו להחרים את הלב, הידיים והרגלים טענו, שהנה אנחנו פועלים ועושים, בנינו וסללנו והקמנו, ורק הלב הזה אינו עושה כלום ואינו שותף בנטל

והם לא יודעים האברים הללו, שהלב הזה הוא מקור החיים של כל הגוף, הוא המשלח את הדם הוא הנפש לכל איברי הגוף, כמאמר הנביא, "אם לא ברייתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת" ואמר הגר"ח מוולוז'ין, שאם רגע אחד בעולם לא יהיה עמל התורה, היה העולם חוזר מיד לתוהו ובהו

וכמו שכתב רש"י על הפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי" - יום השישי, כולם תלויים ועומדים עד יום השישי הוא ו' בסיון שקיבלו ישראל התורה, נתחזקו כל יצירת בראשית ונחשב כאילו נברא העולם עתה, וזהו יום השישי

בה"א, שאותו ו' בסיון המוכן למתן תורה"

לומדי התורה הם מקיימי הבריאה כולה, " בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ " בראשית - בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה (רש"י שם)

" עץ חיים היא למחזיקים בה " יש החושבים שהם המחזיקים את התורה, וכבר כתב הגר"ח מוולוז'ין, שמחזיקים אותה לא כתיב, אלא המחזיקים בה, התורה מחזיקה את האוחזים בה, כדוגמת אדם הנסחף בנהר ועומד לטבוע ופתאום רואה עץ ומחזיק בו, ונהיה לו העץ לעץ חיים ואם ירפה את אחיזתו בעץ מיד יטבע ויאבד את חייו,

לא אתם מחזיקים את התורה אלא התורה מחזיקה אתכם הארון נושא את נושאי, המרפה את אחיזתו בעץ החיים מסכן את חייו,

איתא בג"מ ב"ב דף ח., " רבי פתח אוצרות בשנת בצורת, אמר, יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי הגדה, אבל עמי הארץ אל יכנסו, דחק ר' יונתן בן עמרם ונכנס, אמר לו רבי פרנסני, אמר לו, בני קרית " א"ל לאו, שנית, א"ל לאו, א"כ במה אפרנסך, א"ל, פרנסני ככלב וכעורב, פרנסיה, בתר דנפק יתיב רבי וקא מצטער ואמר, אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ וכו', **רבי לטעמיה, דאמר רבי, אין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי ארצות,**

משנת חכמים
מתורתם של רבותינו

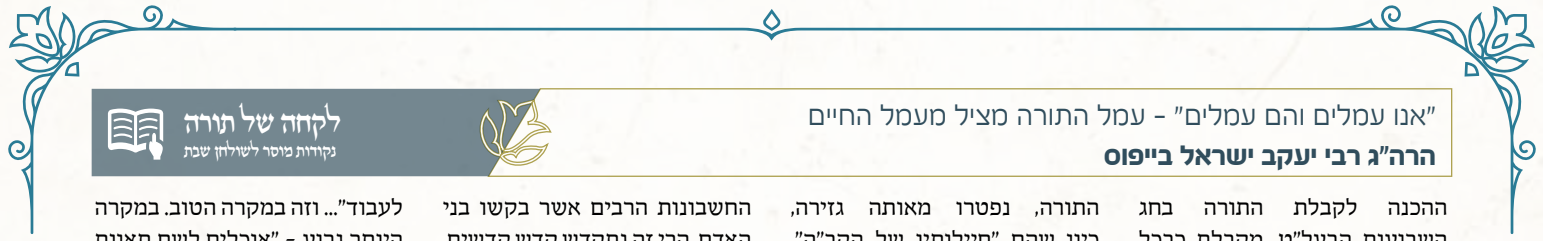

הנה גילו לנו חז"ל, שכל הצרות והפורעניות שבאות לעולם, זה בשביל אותם עמי ארצות שאינם עמלים בתורה ומזלזלים במצוותיה, והג"מ מביאה שם שקיסר רומי הטיל על העיר טבריה מס לקנית כתר חדש לקיסר, ובאו אנשי טבריה לפני רבי ובקשו שתלמידי חכמים ישתתפו בנטל, ורבי סירב, ואיימו אנשי טבריה שיברחו מטבריה, אמר להם רבי תברחו, וחצי מאנשי טבריה ברחו, והטיל רבי את תשלום המס על החצי הנוותר, א"ל, שישתתפו תלמידי חכמים איתנו בנטל, סירב רבי, א"ל נברח מטבריה, א"ל תברחו, וברחו כולם, נשאר עם הארץ אחד בלבד, הטיל רבי עליו את כל תשלום הקנס, ומיד ברח מטבריה, מיד הוודיעו שבוטל הקנס

אמר רבי, ראייתם, שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ

והנה קמו האיברים להחרים את הלב, שהם פועלים ובונים וסוללים ומקימים, והוא הלב הזה אינו עושה כלום, רק מתנדנד כל היום ואינו נושא בנטל

שוטים שבעולם! את הלב אתם מחרימים? הרי כל הצרות וכל הקללות והפורעניות שבאות הן בשבילכם - עמי הארצות, ואם איכשהו זה מחזיק מעמד, זה בזכות הלב הזה שפועם ושולח חיים לכולכם, ואם ח"ו, רגע אחד יפסיק מלפעום ידום כל הגוף כולו אומרת הג"מ, " מאי אפיקורס?

לעבוד... וזה במקרה הטוב. במקרה היותר גרוע - "אוכלים לשם תאוות האכילה". עושים "אלילות" ממה שנקרא בפייהם "תרבות האכילה". וכמש"כ החובת הלבבות "עושים בטנם אלוהיהם". היש עיוות גדול יותר מלחשוב שתכלית ירידת האדם לעולם, היא לשם אכילת "עוף צלוי ברוטב אוכמניות, בתוספת חציל ממולא בפטריות"???

עמל התורה פוטר את האדם מחיוב העמל של העולם! כמו שאמר התנא באבות (פרק ג' מ"ה) "כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק מעליו עול תורה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ". ובגמ' (סנהדרין צ"ט "אדם לעמל יולד"): "היינו דאמר רבא, כולהו גופי דרופתקי ניהו, טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא", וברש"י "דרופתקי, טרחנין כלומר כל הגופין לעמל נבראו. טוביה לדזכי. **אשריו למי זכה והיה עמלו וטרחו בתורה**". כולם חייבים לעמול, אבל אשרי מי שעמלו בתורה" (עי' ברכות י"ז). ונפטר בזה מגזירת אדה"ר, ובנוסף יש לו גם סיפוק וחדוה עצומה בעמלו.

ומאידך, רואים בחוש שמי שעמלו בתורה רפוי, בסופו של דבר מגיע למצב שמתגברים עליו קשיי הפרנסה והקיום, עד שמוכרח לצאת מביהמ"ד ונכנס לעמל החיים המפרך, ולאחר זמן מרגיש שאין לו סיפוק בחיים. ורואה שלא ניצל מעמל קשה, וס"ס מה תועלת יש לו בחייו?

על זה נאמר: "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו".

החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים" עכ"ל. ולא רק לעצמם מביאים הת"ח את השפע, אלא לכל העולם כולו, וכמש"כ "כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני". **ועל עמלם ישולם להם שכר "אנו עמלים ומקבלים שכר"**.

אין לאנשי "עמל החיים" שום תכלית וסיפוק בעמלם. זה נשמע כך: "עובדים כדי שיהיה להם מה לאכול, ואוכלים כי שיהיה להם כח

התורה, נפטרו מאותה גזירה, כיון שהם "חיילותיו של הקב"ה", סמוכין על שולחן הבורא, כמו "הני כהני דמשלחן גבוה קא זכו", ואינם צריכים לטרוח בשביל מזונותיהם כאן. וכל עמלם הוא רק על מזונם בעולם הבא עולם הנצח.

המזונות שלהם כאן מובטחים להם, כמבואר ברמב"ם (סוף הל' שמיטה ויובל): "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלקים, ופרק מעל עצמו עול

>>> המשך הרה"ג אליצור מעמ' קודם

" חובל עול מפני שמן" ואמרו חז"ל, חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי מדרשות כל הלילה, מאי אהנו לנו רבנן? הם מקיימי האומה ומקיימי כל העולם כולו,

במעמד הר סיני כתיב " כל הנוגע בהר מות יומת ", וכתב הח"ח, ומה ההר שאין בו דעת ואינו מרגיש, מ"מ נתקדש ע"י קבלת התורה עד שהוזהרו כל ישראל מנגוע בקצהו, ומעכשיו ק"ו למי שנוגע ופוגע בכבודו של ת"ח שלמד את התורה גופא, על אחת כמה וכמה שהנוגע בו כנוגע בבת עינו,

" אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו"

" אם בחוקתי תלכו- שתהיו עמלים בתורה, אז ורק אז, ונתתי שלום בארץ"

כגון, מאי אנהו לנו רבנן, מאי כתיב ביה" כי דבר ה' בזה כרת תכרת, כרת בעוה"ז ותכרת לעוה"ב

מי שלא מבין מאי אנהו לנו רבנן, את הענף שעליו הוא יושב הרייהו כורת, והרייהו ככופר בכל התורה כולה בכל תכלית בריאת העולם, בראשית - בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית,

רבנן, הם הם הנושאים בנטל כל משא העם היהודי והאחריות לקיומו,

אומר דוד המלך, " עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", אמרו חז"ל בזכות מה היו עומדות רגלינו במלחמה, בזכות שעריך ירושלים בזכות בחורי הישיבות העמלים בתורה,

ההכנה לקבלת התורה בחג השבועות הבעל"ט, מקבלת כבכל שנה תיגבור ע"י פרשת בחוקותי, הניצבת לה על אם הדרך בין פסח לעצרת. בה מובטח לנו שכר גדול ומפורט שנקבל, אם בחוקות ה' נלך שמשמעותה של ההליכה הזו לפי חז"ל - "שתהיו עמלים בתורה".

לצורך זה מובא כאן קטע מהקונטרס הנפלא "אנו עמלים ומקבלים שכר", שנכתב ע"י הג"ר שבתי שעפטיל וייס שליט"א.

נאמר: "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון", ודרשו חז"ל על המושלים ביצרים, "בואו ונחשוב חשבוננו של עולם".

ובכן בואו חשבון: **היגיעה והעמל נחלת כל העולם היא.** הפסוק אומר: "אדם לעמל יולד". משחטא אדם הראשון ונטרד מגן עדן, נגזר על כל העולם הטרחה והיגיעה "בזעת אפך תאכל לחם", ואין מי שניצל מהצורך לעמול, "אנו משכימים והם משכימים, אנו עמלים והם עמלים אנו רצים והם רצים".

כל אנשי העולם עמלים בלי לאות, רצים ומטורפים בעבור פרנסתם. אנשים עוזבים את ביתם ומשפחתם, גולים מארצם ומתגלגלים בנכר, בכדי להשיג ממון הנצרך להם ואף יותר מכך, והדבר פשוט ומקובל עליהם ועל משפחתם, כי מרגישים שזהו האמצעי לקיומם בעולם.

וכמו"כ גם תלמידי חכמים עמלים כל ימיהם בתלמודם, אך יש הבדל וחילוק: כל אנשי העולם עמלים להשיג את לחמם כנאמר "בזעת אפך תאכל לחם", ונאמר: "בנפשיו יביא לחמו", ואילו תלמידי חכמים שמקדישים את עמל החיים ללימוד

יול"ע"י
משנתה של תורה - רכסים ©
054-846-8706
Mishnatar@gmail.com
153-4-653-1557

לרפואת
יוסף משה בן אורה
בתושח"י

זמני היום - לאופק רכסים

10:18 סו"ז תפילה	18:59 הדלקת נרות
12:36 חצות	05:42 נץ החמה
19:29 שקיעה	08:17 מוסק"ש: מג"א
20:10 צאת שב"ק יו"ט	08:28 מג"א - 72
20:41 ר"ת	09:09 ג"א

אבות פרק ה'

לקוחות כללית ברכסים
קיבלתם תוספת שבת לבריאות!
מרפאת שבת זמינה! מרפאת סביון, רח' סביון 40

שעות פעילות: ליל שבת 18:00-20:00 | שבת 8:00-12:00
מנהל קשרי קהילה לשירותכם! דני בוקובזה 054-8457898

מותירים לעצמם זמן, לעסוק גם בלימוד ההלכה ולימוד המוסר.

רש"י בפירושו על המקום, מביא את דברי התורה כהנים, שכוונת התורה 'אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו' בא ללמדנו שנעמול תורה. יש לעיין בדבריו, מדוע התורה מדגישה את החיוב לעמול בתורה, דווקא כשעוסקת בחוקי התורה, הלא חוקים הם דברים בלא טעם? ועוד, הלשון 'בחוקתי תלכו' משמעותה שתלכו בתוך החוקים, מה הכוונה ללכת עם החוקים?

מבאר המהר"ל, כי הלשון הליכה מורה, הליכת האדם ממקום למקום, כך העוסק בתורה, על ידי שיעמול ויעמיק בתורה, דהיינו הגם שכבר עוסק בתורה ומונח בה, צריך להעמיק יותר ממה שהעמיק קודם, **זה נקרא הליכה בתורה**. ומשום כך רמזה זאת התורה ב'חוקים', כי חוקים אין טעמם ידוע ואפשר להבין רק מעט, בכל זאת הוא מחויב להמשיך הלאה לעמול להבין.

קדושים -- לא פשוט במי אנו דבקים.

הליכה בתורה

"אם בחקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אתם" (ויקרא כג)

התורה מלמדת אותנו שכדי לזכות לכל הברכות האמורות, לא די לנו בלימוד התורה בלבד, אלא עלינו לקיים ולשמור את כל המצוות. יש כאלו החושבים, שאם הם לומדים בהתמדה ולומדים בדרך הישיבתית זה מספיק, בפסוקים אלו אנו רואים, שלא מספיק לימוד גרידא, צריך לדעת גם איך לקיימם, איך נוכל לדעת אותם בלי לימוד הלכות. וכן אין נוכל לבדוק את עצמנו ולחזק את עצמנו, בלי לימוד מוסר.

רבי אייזק שר זצ"ל אמר פעם: דברי המסילת ישרים בתחילת ספרו, שעצת היצר היא, שנחיה כ'סוס שוטף במלחמה' ולא נחשוב עם עצמינו, נאמרו גם כלפי אלו הלומדים בהתמדה רבה, ולא

שגירים של הקב"ה

"הארץ לא תפכר לצמחת כי לי הארץ פי גרים ותושבים אתם עמדי" (ויקרא כהכג)

התורה מלמדת אותנו בפסוק זה איך להסתכל על עצמנו, השל"ה הק' מקשה בהבנת הפסוק, מה הכוונה "כי גרים ותושבים" גר אינו תושב ותושב אינו גר? אלא מבאר השל"ה שכוונת התורה כך: כי 'גרים' רוצה לומר שתזכרו תמיד בין עיניכם שאתם **גרים בעוה"ז**, תהיו 'תושבים עמדי' בהיותכם לעתיד דבקים במצוות. זאת אומרת שאם נרצה להיות דבקים לעתיד במצוות הקב"ה צריכים אנו להרגיש גרים בעוה"ז. וממשיך, וענין הזכירה תמיד בגרות של העולם הזה, כולל קיום התורה והמצוות, שיהיה לזיכרון תמיד כי האדם אין דירתו בעולם הזה, רק דירתו למעלה מצד נשמתו שהיא חלק אלו ממעל.

ומוסיף, והנשמה הושמה באדם והושלכה בזה העולם שהוא העולם המעשה, "לעבדה ולשמרה" דהיינו עסק התורה וקיום המצוות, והיא בעסק העולם נכריה כגר בארץ אחרת, שהרי אנו תושבי העולם העליון. חשוב מאוד לזכור זאת שאנו לא תושבי רכסים, ולא תושבי ירושלים, אלא **תושבי העולם העליון**.

בעל 'העקידה' אומר מה זה 'עם הארץ' שהוא תושב בארץ, אבל אנו תושבי העולם העליון ומה לנו בזה העולם. אנו לומדים מדברי השל"ה הק' איך להסתכל על תכליתנו, שאין מקומנו בעולם הזה אלא בעולם הבא, שאנו בעצם תושבי העולם העליון ולכאן הגענו רק בשליחות, שליחות מאד חשובה. יוצא אם כן שאנו צריכים לזכור שני דברים, האחד שזה לא העולם שלנו, ואין אנו אלא כגרים, אם כן מה בכל זאת אנו עושים - אנו שולחיו של הקב"ה, שגירים של הקב"ה.

וכדברים אלו כתב גם רבינו יונה לעוררנו "ומי שחננו הקב"ה דעה, ישיב אל לבו שה' יתברך שלחו בעולם הזה לשמור משמרתו, ולא יפקח עיניו **זולתי לעשות שליחותו**, ולקץ הימים אם עשה שליחותו באמונה ישוב ובא ברינה ושמחת עולם על ראשו, כעבד אשר שלחו המלך לעבר הים שאין עיניו ולבו זולתי על דבר שליחותו עד שובו אל אדונו, וכן אמר שלמה ע"ה "להיות בה' מבטחך להודיעך קשט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשלוחיך".

לא בחנם האריכו לבאר ולעורר לנו יסוד ומבט חשוב זה, כי זה עקרי ביותר לחיי האדם, לזכור שזה לא העולם שלנו, אנו תושבי העולם העליון, ואנו כאן בשליחות, ואם נעבוד את הקב"ה באמונה נשוב ושמחת עולם על ראשנו.

דוגמא אחת מני רבות לתפקידנו עלי חלד הבאנו מדברי התנחומא על הפסוק "דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו כי קדוש אני ד' אלוקיכם" מדוע עלינו להיות קדושים? כי קדוש אני ה', כיון שאנו דבקים בהקב"ה שהוא קדוש גם אנו

מקור המנהג וטעמו

כתב השו"ע [סי' ס"א ס"ה] 'נוהגים ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונעו מלכוון'. ומקור המנהג הוא מדברי הגמ' בברכות [י"ג] המספרת על רבי שהיה מניח ידיו על פניו כשהיה קורא ק"ש.

ומה שכתב השו"ע 'ידיהם על פניהם' היינו יד ימין על העיניים כדאיתא באריז"ל [שער הכוונות דף כ"א ע"ג] ובקיצור שו"ע [סי' י"ז ס"ג].

גם איטר מניח יד ימין על עיניו [ארחות רבינו ח"א עמ' נ"ג אות קסח].

והמהר"ם חגיז [משנת חכמים מעלה כ"ג אות תצ"ד] כתב טעם אחר מדוע יש להניח ידו על עיניו, בכדי שידע האדם שצריך להאמין גם במה שאין עיניו רואות.

האם יש להוריד את המשקפיים?

לפי הטעמים הנ"ל שהעיקר זה שלא יהיה לו הפרעות בכוונה או להחזיר בלבבנו אמונה שלימה, א"כ אין שום חשש בהנחת היד על המשקפיים. וכן כתב בשו"ת אז נדברו [סי' נ"ב ס"ג].

צורת הנחת היד

רוב העולם נוהג להניח היד בצורה רגילה, והעיקר שהיד תכסה את העיניים.

אולם יש שנוהגים להניח היד בצורת שד"י וכפי שכתב בספר בארות יצחק [רצאבי סי' ס"ט הערה ו'] בזה"ל 'ומנהג מקובל בידינו שמיניחים היד הימנית על הפנים בצורת שד"י, דהיינו שהשלש האצבעות האמצעיות כצורת ש"י"ן על המצח, והאגודל כצורת דל"ת על העין הימנית, והזרת כצורת יו"ד הפוכה על העין השמאלית. וישראל

קדושים הם ועושים רמזים בכל דבר. וכיון שעשו רמז השם באצבעותיהם, על כן מנשקים ראשי האצבעות כשמיסיימים בשכמל"ו, עכ"ל.

עד מתי יניח את היד על העיניים?

מלשון השו"ע שכתב שנותנים ידיהם בפסוק ראשון משמע שבאמירת בשכמל"ו לא מניחים היד. ואף המ"ב שבכמה מקומות [סי' ס"א ס"ק ל"ד, ובסי' ס"ג ס"ק י"א] כתב שאמירת 'ברוך שם כבוד מלכותו' וכו' היא בכלל קבלת מלכות שמים, כאן לגבי הנחת היד לא הזכיר עד מתי יניח ידו, ומשמע שדי בהנחת היד רק בפסוק 'שמע ישראל'. ונראה הטעם משום שסובר שסוף סוף **עיקר** קבלת מלכות שמים היא בפסוק הראשון בלבד וכמו שכתב בסי' ס"א ס"ק כ"ז. [משנה אחרונה סי' ס"א אות כ"ט].

אולם האריז"ל [שער הכוונות דף נ"א ע"ג] והבן איש חי [ש"א פרשת וזאת סי' ו'] כתבו שיניח ידו עד שישלים אמירת 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'.

חיוב הנחת היד על העיניים

בספר דרך ישרה [פי"א הערה 11] הביא מהגר"ש דבליצקי דלאו שפיר עבדי אותם המתחכמים שלא לכסות את העיניים באמירת שמע ישראל וכו' בחושבם דיוכלו לכיון גם בלאו הכי, כי באמת בכל דבר בנגלה יש גם טעמים וסודות רמים ונשגבים וכו', עכ"ד.

עוד כתב בספר 'פתח עינים החדש' [ח"ט לדף סח ע"ב] דאף המכוונים [כוונות הרש"ש] אשר אין יכולת בידם לכוון בעל פה ונוהגים כדברי השמן ששון להיות עיניהם אל הסידור, גם הם מצוה שיעשו עכ"פ כיוסי עיניים לרגע בהתחלה לכיון הכוונה הנצרכת ע"פ הסוד, עכ"ל.

'את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו'

דברים בטלים בבית הכנסת: הביא המשנה ברורה (ס' קנא ס"ק ב) את דברי הזוהר שהפליג מאד בגודל העוון הזה, וכתב שם (ח"ב דף רה, ב), שכיון שנכנסים עם הקדוש לבית הכנסת [בשבת], אסור לדבר אפילו בדברים שהם לצורך בית הכנסת, ומי שמדבר דברים אחרים ודברים בטלים, זהו אדם שמחלל את השבת ואין לו חלק בעם ישראל, ושני מלאכים ממונים על כך ביום השבת, ומניחים ידיהם על ראשו ואומרים 'אוי לפלוני שאין לו חלק בקב"ה', וכך כתב בספרו חפץ חיים (עשין ז' בהעל) שכשמדבר בבית הכנסת בשבת, עווננו חמור הרבה יותר מימות החול, כמו שפורש בכמה ספרים קדושים. וראה בכף החיים (ס' קנא ס"ק ח) שביאר, שהשראת השכינה השורה בבית הכנסת בשבת, אינה דומה להשראת השכינה שם בחול, ולכן יש להחמיר אז יותר שלא לדבר שם אפילו לצורך בית הכנסת.

לשאל בשלום חבירו בבית הכנסת

שואלים מפני הכבוד: לשאל שלום חבירו בבית הכנסת [שלא בשעת התפילה], כתב השערי תשובה (ס' סו ס"ק א) שמותר, וכן כתב המחצית השקל בשם הא"ר (שם ס"ק א). וזה מדברי הגמ' בברכות פ"ב ושו"ע שרק באמצע הפרק של קריאת שמע אסור לשאל שלום מפני הכבוד, ובפשטות מיירי בבית הכנסת. וכתב בכף החיים (ס' סו ס"ק ג) שמ"מ יש להחמיר במקום שאפשר שלא לשאל אדם בבית הכנסת, ומבואר במשנה ברורה (ס' קנא ס"ק י) שהאריז"ל החמיר שלא לדבר בבית הכנסת שום דבר מלבד התפילה.

שאלת שלום ושיחה קצרה בבית הכנסת

מותר לשאל בשלום חבירו בבית הכנסת ובית המדרש (א"ר ס' סו ס"ק ב, שערי תשובה שם) ונוהגים להקל אף בשיחה קצרה לצורך כגון אם היה חולה שנתרפא וכהאי גוונא.

(א) **דהוה בכלל צרכי מצוה:** מפני

מצות דרכי שלום וריעות (דיני קדושת בית הכנסת להגרי"ד ספטימוס שליט"א בשם הגר"ח קניבסקי זצ"ל וכ"ה בס' בית יהודה). ומכל מקום יזהר שלא לדבר אלא כפי הצורך ולא ימשך מתוך זה לשיחה בטילה (דיני קדושת בית הכנסת שם).

(ב) **מדת דרך ארץ:** העיד הגרב"צ קוק שליט"א "לא ראיתי את מרן (הגר"ש אלישיב זצ"ל) נזהר מלברך ולאחל איחולים, ולהתעניין בשלום האורחים מדי פעם. ולהשיב עצות להשואלים בכל, ונראה פשוט כל שיש בדבר עניין דרך ארץ ובין אדם לחברו אינו בכלל איסור "שיחה בטלה". ושמעתי מהגה"צ רבי ישראל הזה בשם הגר"א לופיאן זצ"ל על ענין דברים בטלים בשבת שכל שיחה שיש בה מידת דרך ארץ אין זה בכלל דברים בטלים [זוהה בכלל מה ש"בקושי התירו לומר שלום" כלומר בשבת קודש בעצם אין לדבר אלא דברי קדושה, אלא שהתירו לומר שלום היינו דברי דרך ארץ] "עכ"ד.

(ג) וכן שמענו עדות שהיו נוהגין

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל והגרש"ז אויערבך זצ"ל להתעניין בשלום אנשים בבית הכנסת. ואפשר לומר על דרך הנ"ל דלא הוה בכלל שיחה בטילה אלא מדת דרך ארץ.

(ד) וכתב בחוט שני (הל' בית הכנסת עמ' רמז) "אנשים המתעניינים על מצבו, כגון היכן הוא לומד והיכן הוא דר וכיוצא בו, אם שואלים כך בבית הכנסת, מותר לענות להם דיש כאן משום כבוד הבריות. ואע"פ שיצא שהוא דבר מרומה שהוא שואל בגללו והוא עונה בגללו, מ"מ כיון שכבר שאל איכא בזה משום כבודו ויש לענות לו, אמנם לא יכנס בשיחה עמו אלא יענה לו" עכ"ד.

(ה) למנוע חשש קפידא: יש להוסיף לבאר טעם להקל בזה, דהנה ביאר המשנה ברורה (ס' סו ס"ק ב) שהטעם שחז"ל התירו שאלת שלום בקריאת שמע, כדי למנוע הקפדה בבין אדם לחבירו, ממילא גם כיום בשביל למנוע הקפדות יש מקום להקל בבית הכנסת.

מ"ם במ"ם נגוע הרב ישראל אלטמן

לפתע הוא רואה יד מציצה מן המים. בתחילה חשב כי מדובר בכובה. ואז מציץ הראש. הוא קולט שלא. מדובר בילדה - - -

אברך מביתר שיצא ב'בין-הזמנים' האחרון לתל אביב סיפר למגיד-המישרים הרב ברוך רוזנבלום סיפור מרגש ביותר.

אותו אברך קיבל על עצמו בראש השנה תשפ"ב ליטול ידיים עם נטלה לקראת כל תפילה ויהי-מה. והוא אכן הקפיד על זה מאוד במהלך השנה כולה ונטל לפני כל תפילה ביום את ידיו בנטלה, דבר יום ביומו, חוק ולא יעבור.

ב'בין הזמנים' האחרון יצא האברך עם רעייתו למסלול ההליכה שלידי שפך הירקון, בסביבות טיילת 'ירידינג'. דמדומי חמה נראו, והנה הוא שומע שמחפשים שם מניין לתפילת מנחה.

האברך זכר את הקבלה - אך ברגע הראשון חשב לוותר לעצמו.

"קיבלתי על עצמי את הקבלה בסיטואציה קלאסית - כשאיהי בבית-הכנסת, אבל לא כשאני בהליכה ליד שפך הירקון..". לחש לו לו קול פנימי.

אבל במחשבה שנייה, הוא החליט שהוא לא 'יעגל פינות'. לא ויתר לעצמו וחיפש אחרי מים לנטילה. אלא שלצערו לא הייתה באזור אופציה כזו.

הוא ניסה את מזלו לאתר ברז וכדומה, אך לא עלה בידו דבר.

בלית-ברירה ניגש הוא למי הירקון המסואבים, ובידו כוס חד-פעמית, כדי ליטול את ידיו.

הוא יורד אט-אט אל המים, והנה הוא רואה... יד מבצבצת מהמים. בתחילה חשב שמדובר בכובה.. אבל אחרי שנייה הוא גם רואה ראש.

האברך קופץ למים - שהגיעו עד

להערות והארות: a0548496676@gmail.com

משנת המעשה
מעשים נחמדים

הוא מציל נפש בישראל וזוכה לקיים עולם מלא.

"כל הדורות שיבואו אחריה - כל המשפחה שתקים אחרי שתינשא - הכל נזקף לזכותו!".

ליבת הסיפור היא ללא ספק כוחה של קבלה צנועה, אך עקבית, לחולל פלאים.

אך בוודאי שאין מקרא יוצא מיד פשוטו: בדיוק - אבל בדיוק - ברגע שאיש ה'הצלה' יורד למימי הירקון (איש אחר לא היה עושה זאת) רק כדי ליטול ידיו טרם התפילה - הוא פוגש בידיים המשוועות להצלה.

ואכן, בסיעתא דשמיא עצומה, הוא זוכה להציל נפש אחת בישראל ולקיים עולם מלא. עיתוי שמיימי.

(מתוך הספר החדש "בוודאי גם שם" - סיפורי השגחה אישיים מאת הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. ניתן להשיג בפלא: 0504116867)

לצואורו, בגובה מטר ושבעים - עד שמשוה מהמים.. ילדה קטנה..

הוא - איש הצלה - לחץ לה מספר פעמים על הבטן שהייתה מלאה במים של ירקון, היא הקיאה את כל המים, וכך ניצלה בחסדי-שמים מרובים.

"אחרי חצי שעה" - מספר האברך המציל - "אני שומע את האימא צועקת בהיסטריה: 'שיינדלה' - היא עדיין מחפשת..

אם זה היה אורך עוד חמש שניות - הוא מספר - היא הייתה בעומק המים ולא היה את מי להציל - -

אם מים אחרונים הרגו את הנפש, כמאמר הגמרא במסכת יומא, - מים ראשונים הצילו את הנפש!", מרעים הרב רוזנבלום בקולו. "בן-אדם קיבל קבלה צנועה ליטול ידיים לפני התפילה, מצווה שאדם דש בעקביו, ותראו מה זה מחולל: